

УДК 81'373

doi: <http://dx.doi.org/10.30970/vpl.2019.71.10328>

ВЛАСНІ ГЕОГРАФІЧНІ НАЗВИ В ЛЕМКІВСЬКИХ ПІСНЯХ

Наталія ЛІСНЯК

*ДВНЗ “Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана”, кафедра бізнес-лінгвістики,
просп. Перемоги, 81, 03057, Київ, Україна,
тел.: 0984844889
e-mail: pantsosha08@ukr.net*

Проаналізовано власні географічні назви в лемківських піснях, простежено семантико-структурні особливості топонімів. Указано їх значення у пісенному тексті.

Ключові слова: власні географічні назви, онім, топонім, ойконім.

Постановка проблеми. Окремий пласт власних назв у пісенному фольклорі лемків становлять географічні назви. Саме вони до певної міри дають змогу авторові втілити свій ідейно-тематичний задум, а також реалізувати свої естетичні уподобання. Топоніми, ужиті в пісенному дискурсі, вочевидь, набувають образно-художньої цінності. Насамперед за допомогою поетичного топонімікону створюється цілісний текст, у якому все пов'язане і підпорядковане та слугує засобом збереження певної інформації. Загальновідомо, що топоніми є основними маркерами в окресленні художнього локусу, оскільки вони називають “конкретний об’єкт” [4: 150].

Мета дослідження – простежити семантико-структурні особливості топонімів у лемківських піснях. Проаналізувати їх значення у пісенному тексті.

Актуальність дослідження. Вивчення функціонування власних назв у фольклорному тексті сьогодні залишається актуальним, оскільки вписується в загальну проблематику мовознавства, зокрема лінгвопоетику, допомагає розкривати специфічні особливості діалектного мовлення.

Топоніми, як відомо, важливий компонент будь-якого тексту, бо саме вони розшифровують авторську концепцію. Власні географічні назви беруть участь у створенні образів, у розгортанні сюжетної лінії, деталізуючи та конкретизуючи події. При цьому одні з них лише побіжно стосуються зображуваного, інші дуже тісно пов'язані з долею героїв.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній ономастичній науці не згасає інтерес до семантико-структурних і стилістичних особливостей топонімів, уживаних у художньому тексті. Як уважає Ю. Карпенко, “не існує більш вдячного мовного матеріалу для художньо-стилістичного використання, ніж власні назви” [1: 61]. Тему літературних онімів чи поетонімів у своїх працях висвітлювали Ю. Карпенко, О. Суперанська, В. Калінкін, Є. Отін, Л. Белей, та ін. Водночас українська фольклорна онімія все ще залишається недостатньо опрацьованим явищем.

Виклад основного матеріалу. Топонімікон лемківських співанок представлений доволі широко й різноманітно. З-поміж цих одиниць виділяються такі групи географічних назв:

- назви країн і географічних територій (*Україна, Австрія, Америка, Польща, Канада, Закарпаття, Єгипет, Лемківщина, Пряшівщина* та ін.);
- назви міст (*Львів, Відень, Варшава, Криниця* та ін.);
- назви сіл (*Андріївка, Боднарка, Висова, Телич, Розділя, Угрин* та ін.);
- назви гір та річок (*Карпати, Бескид, Дунай, Вісла* та ін.).

Дослідження текстів пісенної спадщини лемків засвідчує, що функціонування топонімічних назв пов'язане зі сюжетно-тематичним наповненням співанок. Найчастіше власні географічні назви вживаються у співанках-баладах, у жовнірських та емігрантських піснях. Саме вони тяжіють до створення ефекту конкретної реальності, яка знаходить своє підтвердження у системі топонімів. У такому разі ці одиниці здебільшого виконують сюжетотвірну функцію, позначаючи локалізацію певних історичних подій.

З-поміж назв країн найбільшою активністю вирізняються номінації *Україна* та *Америка*. Слово-поняття *Україна* вживається у таких варіативних формах, як *Вкраїна, Україночка: Я по світі ходив, на Вкраїні бывав, / А щем такої гордої дівчини на очы не видав* [в. з.] У поєднанні з атрибутивним означенням *люба* поняття *Україна* набуває відтінку інтимізації разом з уособленням. Це підкреслюється і синтаксичною позицією звертання: *Раз, два, три, люба Україно, там дівчина гулява* [Лмм.: 198]. За допомогою означення *вся (всю)* автор акцентує увагу на неосаяжності України: *Посад мені в головах калину, / Буде цвисти на всю Україну* [Ант.: 391]. Подекуди у писемних текстах лексема *Україна* асоціативно пов'язується з поняттям *Батьківщина*, що підтверджується стилістично маркованим означенням *рідна: Ой поїхав з того села тай в світі загинув, / Свою рідну Україну навіки покинув* [Ант.: 448].

Дещо незвично трактуємо прийменниково-іменникові сполучення з України, з Україночки, які у сюжетній канві співанок набувають позитивного значення, тоді як власне просторова локальна сема відсувається на периферію семантичної структури лексеми *Україна*. Порівняймо:

*Із-за горочки, з-за калиночки
колядники йдуть з Україночки* [Ант: 22].

*Ішов козак з України,
Тай заїхав до дівчини* [Ант.:449].

Демінутивне утворення *Україночки* надає цілому тексту емоційно-експресивного та оцінного забарвлення. У цитованих рядках легко простежується і функція ремотвірного засобу, закріпленого за лексемами *калиночки/Україночки, України/дівчини*. Контексти з назвою *Україна* дуже виразні, актуальні і зрозумілі.

Доволі частотним в уснопоетичному дискурсі лемків є топонім *Америка*, який вживається в таких варіантах *Америчка, Гамерика, Гамеричка*. Зрозуміло, що основною сферою функціонування цих одиниць є емігрантські пісні, оскільки найчастіше виїжджали на заробітки лемки у далеку Америку. Отож, за допомогою слова-поняття *Америка* відображається правда тогочасного життя лемківської людності. У писемних текстах топонім *Америка* та його варіанти вживаються здебільшого в поєднанні з прийменниками *до, в*, які означають скерування від України або з прийменником *з*, який означає напрям до України: *Подме, хлопці,*

подме до той **Гамерички** [в. з.]; *Вернися, маленький, верний з Америки* [Ант.: 464]. В аналізованих текстах локус *Америка* зазвичай має ореол негативно забарвленого топосу. Відповідно у його вербальному оточенні наявні лексеми *тяжко працювати, ходити плачучи (В Гамерици стежка шутрована, / Ходит по ній мила заплакана)* [Ант.: 468] та ін. Вочевидь топонім *Америка* не лише в піснях, а й у реальній буденності лемків символізував чужину, чужий край і в такому значенні протиставлявся Лемківщині. Це підтверджується й пісненими текстами, як-от: *Пошли мені, Боже, вашого цісаря, же він не впустив до іншого краю* (“Подьме, хлопці, подьме до тої Америкки”).

Назви інших країн у лемківських співанках вживаються доволі рідко. Зазвичай вони окреслюють певний локус, з яким пов’язана відповідна дія. Так, лишень згадуються такі країни, як Австрія, Мадяр (Угорщина, Італія (Талія), Польща, Канада: *Але... люба пісня в Канаді лунає* [Ант.: 464]; *Ой вернися, мій маленький, із Польщі додому* [Ант.: 448].

Варто зазначити, що топонім *Єгипет*, функціонуючи в колядках, набуває сакрального значення і в цьому значенні тісно пов’язується з іменем Ісуса Христа: *Вороги Христа засмутилась, В Єгипті ідоли крушились* [Ант.: 34].

З-поміж власних географічних назв на позначення територій, регіонів домінують номени *Лемківщина, Лемковина*. Ці назви подаються у позитивному аспекті, відображаючи любов лемків до своєї малої Батьківщини. Наприклад: *Поклін свій oddаймо, станьмо просити, / Жебе Лемківщину зволив звеселити* [Лмм.: 150]. Почуття любові лемків до рідного краю закономірно вербалізується означеннями *рідна, мива: А перше мі было, весево мі было, / З рідної Лемківщини не їхати было* [Лмм.: 279]; *Лемківщино моя мива, як ти нам пропава* [Лмм.: 279].

Варто зазначити, що у процитованих рядках почуття патріотично натхненного оспівування Лемківщини подано в супроводі тужливого, сумного мотиву, викликаного втратою рідних земель. Ці тужливі мотиви вербалізуються висловами *не їхати было, як ти нам пропава*. В інших поетичних рядках мотив журби, жалю актуалізується через відповідні вислови, як-от: *Запвачу и сто раз в годину, нигде не забуду, Жебы-м Лемківщину за нич не змінява* [Лмм.: 280]. Особливо щемливі почуття викликають рядки, у яких звучить своєрідна клятва завжди пам’ятати про свою малу Батьківщину: *И співам и пвачу и пвакати буду, / Тебе Лемківщину нигде не забуду; Рідна Лемківщину, зелени Карпаты / Де би лемко не був, мусит вас згадати; Тебе, Лемківщину, забыти не можу* [Лмм.: 280]. В авторській пісні А. Драган у поетичній формі зображуються трагічні історичні події, пов’язані з втратою прадавніх земель:

*А то то ся трагедія става,
Быва Лемківщина, быва и пропава.
Быва Лемківщина од діда-прадіда,
Жыли зме собі там, не знали, што біда.
Я сой так думава, я сой так мысліва,
Жебы Лемківщина в братній сім’ї быва...
Виыткых нас вывезли, гори ся лишили* [Лмм.: 279].

Як бачимо, з топонімом *Лемківщина* пов’язані почуття щирої любові, бажання зробити рідний край щасливим, благодатним. Туга та жаль за втраченими землями і заклик зберігати пам’ять про батьківщину – у кожному серці лемка.

Позитивно забарвленою є і географічна назва території *Пряшівщина*: *Я поїду в любу Пряшівщину, буду іншу любувац* [Лмм.: 270].

Якщо топоніми *Лемківщина* і *Пряшівщина* виступають назвами своєї території, то лексеми *Поділля*, *Закарпаття*, *Мурава* є назвами чужої для лемків території, що акцентується, до прикладу, означенням *далеке* (*Поділля*): *Дала-с мя* (мамичко. – *Авт.*) *в далеке Поділля* [СЯ: 80].

Доволі широко в аналізованих співанках представлений реєстр топонімів-назв міст, як-от *Львів*, *Лемберг*, *Київ*, *Коломия*, *Тернопіль*, *Сянок*, *Горлиці*, *Хуст*, *Перечин*. До цих назв долучаються міста інших країн: *Варшава*, *Відень*, *Краків*, *Познань*, *Перемішль*, *Будапешт*, *Назарет*, *Нью-Йорк*, *Бердичів*, *Токай*, *Прага*, *Берн*. Найпопулярнішою виявилася географічна назва *Львів*. Місто *Львів* для лемків і назагал для мешканців західного регіону України, було наділено семантикою “винятковий”, “гарний”. Порівняймо: *Ой там під Львовом, під красним Львовом, / Забриніла коса коло покоса раненько* [Ант.: 57]; *Ой до Львова дороженька, до Львова, до Львова, / Засаджена виноградом, засаджена довкола* [Ант.: 124]. У текстах співанок слово-поняття *Львів* здебільшого функціонує у словосполученні *поїхати до Львова*. Ця формула має місце у щедрівках:

А ци є, ци нема пан господар дома?

А не є его, поїхав до Львова,

Щедрий вечір, добрий вечір, поїхав до Львова [Ант.: 45]

Зрідка у піснях вживається старовинна назва *Лемберг* (*Проходить ся по місті Лемберку / Аж му шабля сталює* [УПЛ: 298]).

Щодо інших назв як українських, так чужоземних міст, то у пісенних текстах вони не вирізняються частотою вживання і здебільшого слугують просторовими локалізаторами подій, про які йде розповідь. Порівняймо: *Пишов мі мій мивий аж до того Відня* [Лмм.: 195]; *В Бардишові за воячка не взяли, / А в Кошицях мої власи стинали* [Ант.: 443]; *Як поїду до Нью-Йорку, / Будеш за мною плакати* [Ант.: 453].

У колядках часто вживаються географічні назви *Єрусалим*, *Вифлієм*, *Назарет*, які овіяні ореолом сакральності і позначають місця народження або перебування Ісуса Христа: *Народився Ісус Христос во Вифліємі, / Ознайомила ясна звізда по всій Вселенній* [Ант.: 23]; *Нашли Христа Бога не в Єрусалимі, / А в убогій стайні, в місті Вифліємі* [Ант.: 41]; *Повертає з Назарету пресвятая родина* [Ант.: 27].

Доволі активно у текстах лемківського пісенного фольклору вживаються назви сіл, які репрезентують території проживання лемків. Ідеться переважно про сільську місцевість. Зазначимо, що нерідко назви сіл функціонують у складі прикладкових сполук, завдяки яким визначається статус населеного пункту: *Співаночки мої, зо села, зо Мишана* [Спів.: 60]. До прикладкових сполук іноді входить атрибутивне означення, яке не тільки характеризує село з якогось боку, а й передає ставлення автора до нього: *Боднарка, Боднарка, барз красне село* [Ант.: 301]; *Конечна, Конечна, округле селечко* [СЯ:108]; *Святкова, Святкова – то горде селечко* [Ант.: 412]. Означення у наведених прикладах свідчать про ставлення лемків до своїх сіл з любов'ю. Позитивна характеристика села може здійснюватися через порівняння його з талярем: *Конечна, Конечна, / Округле як таляр* [СЯ: 108]; *Телич наш, Телич наш, / Округлий як таляр* [Ант.: 187]. Означення *округлий*, можливо, вказує на форму території, а можливо ця лексема слугує вираженням уподобань лемків.

Найтипівішим для лемківських співанок є вживання ойконіма як характерологічної ознаки парубка або дівчини, наприклад: *Дівчатко з Явір'я глядаво фраїра* [Лмм.: 205].

Зрідка у жартівливому тоні подаються і кількісні дані через формулу “скільки... стільки” щодо наявності дівчат у певному селі, як-от:

*Скільки в решеті дірок є, /
Стільки у Мокрій дівок є.*

Належність хлопця чи дівчини до певного села трактується як позитивна ознака або як негативна: *Мава я фраїра, але не з Розділя, / Тівко з Вапенного* [Там само]; *А в Андріївці молодички / Мають гемби солодицьки* [Ант.: 244]; *Ой, а в Волтушові дівки красни. // Сут велики, сут малиньки* [Ант.: 316]; *Хочеш ся женити, иди до Ропиці / Там такы дівчата, як рибочки в річці* [Лмм.: 229].

Нерідко назви сіл вказують на походження або місце проживання ліричного героя. Зазвичай такі ойконіми позбавлені конативного забарвлення: *Мава я фраїра з Вапенного* [Ант.: 231]; *Я си хвопец з Розділля, з Розділля* [Лмм.: 38]; *Гора, гора і долина, не видів єм дівча з Угруна* [Ант.: 244]. Подекуди ойконім не лише позначає місце проживання, а й характеризує головного персонажа, презентуючи додаткові певні його ознаки: *Я парубок з Кожушан, не мам жєны лем єм сам* [СЯ: 13]; *Моя мила чорнобрива зо Сроковец, / А я тримам лем для тебе зо сто овец* [Ант.: 169]. Назви сіл використовуються у жартівливих співанках, вказуючи на якісь ознаки дії дівчат чи хлопців:

*А в Розділю дівкы красни
Посивіли юж* [Лмм.: 211].
*Фрайречку-м нашов
Гей на верхнім кінци,
А жєны не можу*

В цівїм Смереківци [Ант.: 134]
Буду чарувала по Репедю хвопців [Ант.: 277];
*А неє то, неє, як в Мыщові дівки,
Повний міх їх дають, ищы два запірки* [Лмм.: 205].

Зрозуміло, що слова-ойконіми у текстах співанок уживаються у найтиповішій функції, яка полягає у конкретизації локусу певних подій. У перемішівській пісні подано перелік кількох сіл в одній строфі:

*А вдію си ногавиці
На слив'янку до Ропиці,
А з Ропиці до Маціни,
И там аж до Прєгіонини* [Лмм.: 273]

Тут ліричний герой, святкуючи *пермеш* (храмове свято), мандрує зі села до села, репрезентуючи таким способом географію Лемківщини. Отож, ойконіміїні назви у контексті співанок виконують певну функцію, слугуючи насамперед втіленням ідейно-тематичного задуму автора.

У парадигму власних географічних назв народнопісенного доробку входять найменування гір та річок.

З-поміж усіх оронімів найбільш уживаним у контекстах співанок є слово-поняття *Карпати*, яке назагал символізує Лемковину. Тому ця лексема часто поєднується з родовою назвою *гори* і водночас із посесивними займенниками *мої, наші*: *Гори мої, гори, ви мої Карпати* [УпЛ.: 293]; *Гори наші, гори наші, / Гори наші Карпати* [УпЛ.: 292]. Значущість Карпат для лемківської буттєвості проявляється у тому, що ця назва у контексті асоціюється з назвою *Лемківщина*: *А тепер смутно там в Карпатах, не звони в церквах звон, / не видно там нашого*

брата [Лмм.: 279]. По суті оронім *Карпати* виступає як один із найчастотніших конкретизаторів загальної назви *гора*, а відтак їх семантико-стилістичні характеристики збігаються.

Доволі характерною у писемних текстах є власна назва гір *Бескиди*, яка етимологічно пов'язана зі загальною назвою *бескид* (бескет) зі значенням 1. Круте урвище, провалля. 2. Гора, скеля [6, I: 163] У текстах лемківських пісень ця назва синонімізується з номенами *гори Карпати*. Це підтверджується і способом уживання у співанках: *Гори наши Карпати... / Кілько ви в нас вартате, // Гори наши Бескиди... / Наши діди-прадіди* [УпЛ.: 292].

Нам трапилося оригінальне слововживання власної назви *Буковина*: *Ой горо, Буковино, получ мя з мойом милом* [Ант.: 163]. У цьому прикладі, вочевидь, лексема *Буковина* за зовнішніми ознаками вживається як власна назва, проте, на нашу думку, цей іменник функціонує у значенні “гора, поросла буком”. По суті, у такому разі слово-поняття *Буковина* сприймається лише як конкретизатор узагальненого родового поняття *гора* через назву дерева – *бук*. Отож, аналізоване слово *Буковина* за своїм змістом не є власною назвою і не ототожнюється зі загальнопоширеним топонімом *Буковина* як назви відповідної території.

Інші поодинокі назви гір (*Чорна гора, Кичера, Гавранка, Корнута, Ферзей*) у писемних текстах виступають просторовими локалізаторами певних подій, про які йдеться у піснях. Порівняймо: *На Чорну гору бігала* [Ант.: 338]; *Вьложу ей на гору, на Гавранку* [Лмм.: 257]; *Під Корнуту уці гнава; Під Фардейом и Корнutoй* [Лмм.: 163].

Власні назви на позначення річок становить закритий список: *Дунай, Йордан, Сян, Вісла, Тиса, Дністер*. За різними ознаками домінує з-поміж цих назв слово-поняття *Дунай*. Це пояснюється різними чинниками. Польські науковці зазначають, що у народному сприйнятті образ Дунаю символізує свободу, любов, людяність, початок і кінець, а також просторові та життєві межі.

Своє пояснення має і зіштовхування у пісенному дискурсі (і не тільки) слововживання лексеми *Дунай* як власної назви, і як загальної. Наприклад: *Ой, пасла я при Дунаю воли* [Спів.: 61]; *Брало дівча льон дрібненький... // З глибокого Дунасчку воду пило* [Ант.: 316]. Вочевидь, у цих прикладах назва *Дунай* лише графічно позначається як власна, насправді ж тут має назву річки взагалі. Лексема *Дунай* функціонує у лемківських піснях різних тематичних циклів: у колядкових, де образ Дунаю набирає сакрального змісту; у піснях про кохання; в емігрантських та жовнірських піснях *Дунай* стає втіленням патріотичних ідей. Напр.: *А коню, мій коню, / Занеси мя, коню, / До тихого Дунаю* [ЛС: 134]; *Як ударила (куля. – Авт.) тай рознесла / І моя кровиця в Дунай текла* [Ант.: 435]; *Дай же мя, мамусю, за кого я схожу, / Бо як ти мя не даш, до Дунаю скочу* [ЛС: 25] та ін.

Гідронім *Йордан* має сакральну тематику, а тому функціонує переважно у тісному зв'язку з образом Матері Божої та Ісуса Христа: *Ой, на річці, на Йордані, там Пречиста ризи прала* [Ант.: 52]; *На Орданській річці ... / Мати Божя Ісуса Христа купала* [Ант.: 45].

Власні назви річок, які знаходяться на віддалених від Лемківщини територіях, зазвичай вживаються у значенні просторових локалізаторів, які конкретно називають місце подій: *Де ти їдеши Яничку..? / Недалеко – за Тису, за Тису / Своїй милій дар несу* [УпЛ.: 20].

Зазначимо, що нерідко і назви гір, і назви річок (ідеться переважно про Дунай) у пісенному контексті піддаються уособленню, що свідчить про особливе ставлення лемків до самих об'єктів природи:

*Гори мої гори, ви мої Карпати,
Ой, випестили в имя,
Як рідненька мати [Ант.: 391].
Дунаю, Дунаю, тиха вода в тобі [Лмм: 189];
Грими, Дністре, шуми, Сяне,
Радість, радість, галичане! [УпЛ: 297].*

Проведений лінгвістичний аналіз топонімікону лемківських співанок доводить, що він є важливим засобом актуалізації і конкретизації художньо-поетичного простору. Топонімійна парадигма поширюється майже на всі тематичні цикли пісенного фольклору лемків. Власні географічні назви, будучи невід'ємною частиною контексту, увиразнюють просторовий код пісень; репрезентують ареал лемківського побутування; сигналізують про зв'язок лемків з іншими територіями; створюють ефект достовірності описуваних подій. Функціонування топонімійних назв нерідко мотивуються ідейно-тематичною концепцією співанки. За допомогою різних видів топонімів у невеликих за обсягом піснях авторам вдається створити широку просторову панораму, на тлі якої реалізується задум творця.

Джерела

- Ант. – Антологія лемківської пісні / [упор. М. Байко]. – Львів, 2005. – 496 с.
- Лмм. – Лемківщина моя мила... // Ярослав Бодак : Пісні Анни Драган з Лемківщини. – Київ: ТОВ “Український рейтинг”, 2011. – 160 с.
- ЛС. – Лемківські пісні / [упор. М. Соболевський]. – Київ: Музична Україна, 1961. – 319 с.
- Спів. – Співаночки мої: Українські пісні з Лемківщини у записах Надії Ферко. – Тернопіль : Лілея, 2009. – 72 с.
- СЯ – Сьпіванки од Яворини : [зб. пісень]. – Горлиці, 2006. – 160 с.
- УпЛ. – Українські пісні з Лемківщини / [заг. ред. С. Грици]. – Київ : Музична Україна, 1972. – 403 с.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Карпенко О. Концептуалізація власних назв у художньому творі / О. Ю. Карпенко // Записки з ономастики : збірник наукових праць. – 2002. – № 6. – С. 80–88.
2. Карпенко О. Проблематика когнітивної ономастики : монографія / О. Ю. Карпенко. – Одеса : Астропринт, 2006. – 328 с.
3. Карпенко Ю. Літературна ономастика Ліни Костенко : монографія / Ю. Карпенко, М. Мельник. – Одеса : Астропринт, 2004. – 216 с.
4. Немировська О. Ф. Топонімійна парадигма і художній простір / О. Ф. Немировська // Записки з ономастики – opera in onomastka : збірник наукових праць / ред. кол. : Ю. О. Карпенко та ін. – Одеса : Астропринт, 2010. – Вип. 14. – С. 150–159.

5. Романченко А. Онім як референт та агент порівняння / А. Романченко // Записки з ономастики. – 2010. – № 13. – С. 104–113.

6. Словник української мови : в 11 т., Т. 1. – Київ : Наукова думка, 1970–1980.

REFERENCES

Ant. – *Antolohiia lemkiivskoi pisni*. (2005). / [upor. M. Baiko]. Lviv.

LS – *Lemkiivski pisni*. (1961). / [upor. M. Sobolevskiy]. Kyiv: Muzychna Ukraina.

UpL – *Spivanochky moi: Ukrainski pisni z Lemkiivshchyny u zapysakh Nadii Ferko*. (2009). Ternopil: Lileia.

SIa – *Spivanky od Yavoryny*: [zb. pisen]. (2006). Horlytsi.

Ukrainski pisni z Lemkiivshchyny. (1972). / [zah. red. S. Hrytsy]. Kyiv: Muzychna Ukraina.

REFERENCES

1. Karpenko, O. (2002). Kontseptualizatsiia vlasnykh nazv u khudozhnomu tvori. In: *Zapysky z onomastyky*: Zbirnyk naukovykh prats, № 6, 80–88.

2. Karpenko, O. (2006). *Problematyka kohnityvnoi onomastyky*: monohrafiia . Odesa: Astroprynt.

3. Karpenko, Yu., Melnyk, M. (2004). *Literaturna onomastyka Liny Kostenko*: monohrafiia. Odesa: Astroprynt.

4. Nemyrovska, O. F. (2010). Toponimichna paradyhma i khudozhnii prostir. In: *Zapysky z onomastyky – opera in onomastka*: zbirnyk naukovykh prats / red. kol.: Yu. O. Karpenko ta in. – Odesa: Astroprynt, vyp. 14, 150–159.

5. Romanchenko, A. (2010). Onim yak referent ta ahent porivniannia. In: *Zapysky z onomastyky*, № 13, 104–113.

6. *Slovnnyk ukrainskoi movy*: v 11 t., t. 1. (1970–1980). Kyiv: Naukova dumka.

Стаття надійшла до редколегії 30. 04. 2019

прийнята до друку 10. 06. 2019

PROPER GEOGRAPHICAL NAMES IN LEMKO SONGS

Natalia LISNYAK

Vadym Hetman Kyiv State University of Economics

Department of Business Linguistics

54/1, Prospekt Victory, Kiev, Ukraine, 03057,

phone 0984844889

e-mail: pantsosha08@ukr.net

The article deals with its proper geographical names in Lemko songs. A separate stratum of its proper names in the Lemko song folklore are geographical names. Some extent allow the author to translate his ideological and thematic plan as well as to realize his aesthetic preference. Toponyms are used in song discourse, obviously acquire figurative and artistic value. First of all, with the help of a poetic toponymicon, a holistic text, in which everything is connected and subordinate, is created and serves as the means of preserving certain information.

The Toponymic of Lemko singers is presented quite wide and diverse. Among these units are the following groups of geographical names:

- names of the countries and geographic territories (Ukraine, Austria, America, Poland, Canada, Podillya, Egypt, Lemkiivshchyna, Presovshchyna, etc.);

-
- names of cities (Lviv, Warsaw, Krynica, Krakow, Poznan, Przemyśl, Budapest, Nazareth, New York, Berdichev, Tokaj, etc.);
 - the names of villages (Andriivka, Bodnarka, Visova, Mokre, Telich, Ropitsa, Ugrin, etc.);
 - names of mountains and the rivers (the Carpathians, Beskid etc.).

The research of the texts of the Lemko song heritage testifies that the operation of toponymic names is connected with the plot-thematic content of the singers. Most often their own geographical names are used in ballads, in gourmet and emigrant songs. They tend to create the effect of a concrete reality, which finds its confirmation in the system of toponyms. In this case, these units mostly perform a plot-based function, indicating the localization of certain historical events.

The linguistic analysis of the toponymic Lemko singers proves that it is an important means of actualizing and concretizing the artistic and poetic space. The toponymic paradigm extends to almost all thematic cycles in song folklore of Lemko's. Own geographical names are specialized on the spatial code of songs; representing the Lemko habitat area; signal the connection between Lemkos and other territories.

Keywords: own geographical names, nomin, toponym, oikonim.